

עוד בענין גר שאינו מקיים מצוות

בשולי ההתדיינות שבין הרב יואל עמיטל שליט"א ובין הרב דוד יצחקי שליט"א בענין "משפחת גויים שנטמעה" (המעין' ניסן תשע"א [נא, ג] עמ' 102-105), ברצוני להעיר ששניהם מסכימים שבין המתגיירים גיור **אורטודוקסי** בבתי הדין יש כאלה ש"אינם מקבלים על עצמם כלל עול מצוות" (כלשון הרב עמיטל), או "המתגיירים בגרות מפוקפקת" (כלשון הרב יצחקי), וממילא הם כלולים בנושא הדיון של "משפחת גויים שנטמעה".

אולם לענ"ד הסכמתם בנקודה זו מקורה בהתעלמות ממחלוקת הפוסקים בשאלה מה היא רמת קבלת המצוות הנדרשת לגיור, ומחוסר הבנה והכרה במהות התהליך הנפשי שעובר המתגייר בדרכו לקבלת עול המצוות¹. לדעתי ברור שרוב ככל המתגיירים בבתי הדין לגיור, הפועלים היום בארץ על סמך דעתם של ה"בית יצחק" (וי"ד ח"ב סי' ק), של ה"אחייעזר" (וי"ד ח"ג סי' כו) ושל שו"ת "טוב טעם ודעת" (מהדו"ק סי' רל), לא שייך לדון אותם בדין 'משפחה שנטמעה', גם אם יש החולקים על הנחת היסוד של הגדולים הנ"ל בהגדרת קבלת המצוות. דומה הדבר למה שהתיר הגר"ש אוירבך זצ"ל ('מנחת שלמה' סימן מד) למי שאינו סומך על היתר המכירה לענין עבודת הקרקע לסחור ואף לאכול מפירותיו של מי שסמך על היתר המכירה, ולדעתו לא יהיה בזה לא איסור סחורה ולא איסור אכילה לפוסקים להקל בדין שמור ונעבד.

בסוף דבריו כתב הרב יצחקי ש"כיון שרבני וראשי מערך הגיור עצמו מעידים שרובם הגדול של המתגיירים כל קבלתם היא מן השפה ולחוץ, וכ"ש בגיורי הצבא, נמצא שכל מתגייר הבא לפנינו שאינו שומר תורה ומצוות הוא בחזקה שלא נתגייר כהלכה עד שיוכח ההיפך, ואלו הם רוב המתגיירים". כמי שמלווה את מערך הגיור בצבא כעשר שנים (מיום ייסודו במתכונתו הנוכחית) אני קובע בוודאות **שדברים אלו אינם נכונים כלל**. ראשית - אני קובע מתוך ידיעה ברורה שאיש מרבני מערך הגיור לא העיד עדות כזו (אשמח מאוד אם הרב יצחקי יעמיד אותי על טעותי, אני מבטיח להתנצל בפומבי); כל רבני מערך הגיור שלמים לחלוטין עם תפיסת קבלת המצוות המקובלת בבתי דין אלו ע"פ דעת גדולי הפוסקים הנ"ל. שנית - אין זה נכון שמי שאינו שומר תורה ומצוות **בדרגה הראויה** קבלת עול המצוות שלו היא מן השפה ולחוץ².

ולענין דרך הפסיקה בשאלות מורכבות: בשנת השמיטה תשמ"ז הוציא לאור הרב יוסף אלנקווה (אז מרבני גוש קטיף) את הקובץ "אגרות חמדה" - כינוס של אגרות הראי"ה בעניני שביעית, מלוקטים מכל כתביו³. לקובץ הוקדמה "איגרת למשמעות היתר המכירה בימינו", ובו בסעיף ד נכתב כך: "ההבדל בין הרבנים האוסרים למתירים הוא עול ההוראה. כמו שכתב האדרת זצ"ל, בטרם עלה לארץ ישראל היתה דעתו כדעת האוסרים, אבל לאחר שעלה לארץ ישראל והוטל עליו עול ההוראה שינה את דעתו. וכך אנו רואים

1. לשתי נקודות אלו התייחסתי ב'המעין' תשרי תש"ע (נ, א; עמ' 54 ואילך) במאמר בשם "גר שאינו מקיים מצוות".
2. כמפורט במאמר שבהערה הקודמת.
3. בספר צויון שהוא נכתב על ידי "ועדת השמיטה שע"י הרה"ר לישראל", אולם למיטב ידיעתי כתב אותו מו"ר הגר"א שפירא זצ"ל בעצמו.

במשך כל התקופה מאז ר' נפתלי הרץ אב"ד יפו... ואחריו מרן הראי"ה ואחריו כל חברי מועצת הרבנות הראשית כמו הגר"צ"פ פרנק והגר"ר כ"ץ זצ"ל, [אלון] שעול ההוראה לכל הישוב היה מוטל עליהם נהגו בכל עוז בתוקף המכירה... ואילו שאר גדולי תורה שלא היה מוטל עליהם עול ההוראה לכל הציבור נקטו כדעת המחמירים... צא וראה מה שכתב הגאון רצ"פ פרנק בהסכמתו לספר תורת השביעית... לגבי האוסרים אתרוגים שנעבדו בשביעית על ידי ישראל, וז"ל: אפיריון נמטיה על אשר עשה להשקיע בו רוב עמל ויגיעה להעמיק ולהרחיב בפרטי הלכה זאת שלא שבעתן עין המעיינים, ומתוך כך כמו נעלמה מכמה גדולים שבדורנו. ואע"פ שיש מהם שכוונתם לש"ש, אבל מתוך שתחילת גישתם לעיין בהלכה זו היה תחת רצונם להיות מהמחמירים דווקא, קורא אני עליהם מאמרם ז"ל על הפסוק כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם 'ההוא בדברי תורה כתיב', ופרש"י לפי פנים ולב שאתה נותן לתורה לבך עומד להעמיד לך גירסא וכו'". וד"ל.

בברכת התורה,

אליעזר וייל